

het grote

boek

Het is het jaar van de K. De K van Klei, van Keramiek, van Kunst. Maar ook van Kijken, Koesteren, **C**reatief en Knowhow. Kijk & lees wat er met Klei Kan.

Mels Boom

Tineke van Gils

Blanc de Chine

Tineke van Gils (NL, 1953) heeft eigenlijk nauwelijks enige introductie. Ze draait meesterlijk en weet steeds nieuwe inspiratie te vinden, in het zoeken naar de grenzen van de techniek en door verandering van omgeving en materiaal.

Wie kan het zoeken en vinden van de inspiratie beter verwoorden dan Tineke zelf?

'Ik heb gekozen voor de draaischijf als apparaat waarop al mijn werk ontstaat. Dat betekent dat ik altijd op zoek ben naar de grenzen van het wiel. In China, bij het maken van de 100 *blanc de Chine* theepotten, ging dat zoeken heel ver. Die

porseleinklei daagde mij geweldig uit om nieuwe dingen te ontdekken en om alles uit de kast te halen. Maar ook het focussen op één onderwerp – de theepot – was een beperking die mij vleugels gaf.

Ik heb ooit een lezing gegeven tijdens een seminar over de Tao van Klei, op de academie in Utrecht. Ik begon die lezing met een citaat uit een gedicht van Kouwenaar:

*Makers hebben het moeilijk
zij moeten iets maken
dat al 1000 keer is gemaakt
voor de eerste maal*

- ◀ *Limoges porselein met asglazuur (celadon), 2013, techniek: platen klei, gecombineerd met draaien*
- ▼ *Blanc de Chine porselein uit Dehua (China), 2013, techniek: platen klei, gecombineerd met draaien*

*Alle objectfoto's bij dit hoofdstuk: Kees Hageman
Procesfoto's, tenzij anders vermeld: Tineke van Gils*

▲ *Porselein uit Jingdezhen (China), 2012, techniek: gieten, gecombineerd met draaien*
 ► *Pompoenpotten, blanc de Chine porselein, gedraaid, h 14 en h 18 cm*

Daar gaat het om, dat je wat je doet, elke keer dat je het doet... toch telkens voor de eerste keer doet. Ik heb omarmd dat vrijheid in mijn werk niet zoiets is als 'zonder grenzen alles kunnen doen'. Maar dat voor mij vrijheid is: mijn grenzen eerst te kennen (het wiel, de containervorm) en vervolgens mij binnen die grenzen volledig vrij te bewegen.

Dit komt overeen met mijn levensvisie. Er liggen in een bepaalde hiërarchie cirkels of grenzen in ieders leven: je bent man of vrouw, je hebt een achtergrond, je hebt een lichamelijke gesteldheid, enzovoort. Natuurlijk kun je je zoveel mogelijk proberen te onthechten, maar het getuigt in mijn ogen van een grotere wijsheid als je erkent waar je grenzen liggen, zowel de grenzen die voor jou gelegd zijn als de

▲ Theeset, (theepot h 13 cm en saggavorm h 7 cm),
blanc de Chine porselein en lokale Chinese steengoedklei
(gewalkt door buffels)

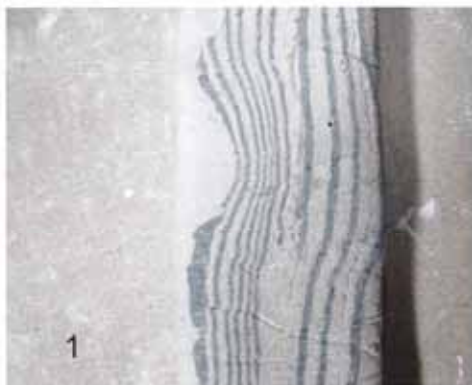
grenzen die je zelf kiest, om dan binnen die grenzen te kijken hoe je die ruimte in totale vrijheid beleven kunt. Toen ik dat begreep hoefde ik niet meer van mijn draaischijf af en ervoer ik de containervorm ook niet meer als te beperkt. Nee, ik voelde me juist bevrijd van al die vooroordelen en kon heerlijk gaan kijken naar waar het accepteren van deze beperkingen mij allemaal heen zou leiden. En zo ontstond een *never ending story* van vragen:

- Hoe kan ik uit het midden draaien?
- Kan ik ook draaien als mijn plankje niet horizontaal ligt (door asymmetrisch er een bonk klei onder vast te zetten)?

- Kan ik mijn ragdunne, nog natte porselein in elkaar meppen en op zijn kop uitschudden en weer terugplaatsen en verder draaien?
- Kan ik een stuk *slibware* op mijn schijf zetten en er onder- en bovenop weer verder draaien?
- Kan ik aan de onderkant van een vorm weer verder draaien als ik het geheel op z'n kop plaats?
- Kan ik met plakken werken en die weer uitbollen op de schijf en daar bovenop verder draaien?'

De laatste techniek laat Tineke op de volgende bladzijden zien.

1. Ik gebruik witte porseleinklei waarvan ik een deel met kobaltoxide meng. Van beide kleuren maak ik platen die ik om en om op elkaar stapel. Dat doe ik met berekende nonchalance. Zo onderbreek ik af en toe het blauw in de stapeling en vouw ik de platen onregelmatig over elkaar. Soms snijd ik de homp door om de marmering te controleren en ga door tot ze me bevalt. Dan sla ik het geheel tot een blok en snijd daar stevige plakken van die ik uitrol tot 1,5 à 2 millimeter dik.

2. Van een plak maak ik, in dit geval, een cilinder door de uiteinden onder verstek aan elkaar te zetten. De cilinder heeft nu nergens een verdikking.

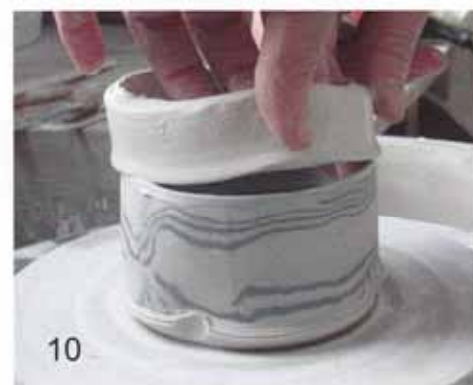
3-4. Ik draai een bodem, heel nauwkeurig aan de goede maat. Daar druk ik de cilinder op.

5. De binnenzijde van de bodem draai ik vloeiend omhoog tegen de cilinder.

6. De buitenzijde druk ik op tegen de cilinder en met een scherp mes breng ik decoratielijntjes aan. De brander, die ik herhaaldelijk heel kort gebruik, is onmisbaar in dit proces.

7. Ik meet hoe groot de diameter van het werk is.

8. Dan draai ik een dikke cilinder met een vating op de juiste maat...

9-10. ...die ik nat, op de kop, op de gemarmerde cilinder zet.

11

12

11. Dit bovenste gedeelte sluit ik al draaiend aan op de vorm eronder en ik trek het op tot de juiste dikte en hoogte.

12. Ook hier breng ik met een mes decoratielijntjes aan.

13

14

13. Op enkele plaatsen druk ik met een vinger de iets dikkere kleirand wat omhoog waardoor de lijntjes een golvend verloop krijgen.

14-15. De kom droog ik enkele seconden, om hem op te kunnen pakken.

15

16

16-17. De standring draai ik precies op maat...

17

18

18. ...en droog hem wat aan, terwijl ik met een kwastje water aanbreng op de delen die ik nat wil houden.

19

20

19. Ik zet hem meteen ondersteboven op de omgekeerde kom...

20. ...en breng de finishing touch aan: een bolletje klei voor mijn stempel.

21-22. Na langzaam en gelijkmatig drogen onder een krant stook ik het werk op 1260 °C.

23. Resultaat: Kom, 2013, h 9 cm, foto: Kees Hageman.

